

MADEN

İlde madencilik ve taşocaklığı faaliyetleri orta düzeydedir. 2012 yılı SGK verilerine göre ülke genelinde madencilik ve taşocaklığı faaliyetlerinde çalışan 139.151 kişinin 14.021'i Manisa'da istihdam edilmektedir. Ülke genelinde bu faaliyetlerde çalışanların tüm sektörler içindeki payı %1,3 iken, bu değer Manisa'da %7,8 gibi yüksek bir düzeydedir.

SGK İstatistik Yıllıkları (2012)'na göre İlde madencilik alt sektörlerinde kömür ve linyit çıkarılması sektöründe çalışanlar öne çıkmaktadır. İlde madencilik alt dallarında en çok kömür ve linyit çıkarılması alanında çalışan vardır. Bu alandaki işyeri sayısı 35 ve çalışan sayısı 12.718'dir. Bu değer büyük bir kısmını Soma ilçesinde bu sektörde çalışanlar oluşturmaktadır. Sektörün gelişmesi açısından önemli bir konumda bulunan madencilik destekleyici hizmet sektöründe 6 şirket bulunup bu şirketlerde 117 çalışan bulunmaktadır. Metal cevheri madencilik sektöründe ise 13 şirket bulunmakta olup bu şirketlerde toplam 189 çalışan vardır.

İlde kum, kil ve taşocaklığı sektörü dış ticaret yönünden stratejik konumdadır. Ülke genelinde madencilik ve taşocaklığı ihracatının %41,6'sı demir dışı metal cevherlerinde; %33,3'ü ise kum, kil ve taşocaklığında yapılmaktadır. Diğer sektörlerin her biri %10'dan daha az paya sahiptir. İthalatta ise 'Gizli Veri' kapsamında olmayan 2,8 milyar dolarlık değer %41,4'ü demir cevherinde, %40,9'u ise maden kömüründe yapılmaktadır. İlde başka yerde sınıflandırılmamış madencilik ve taşocaklığı sektöründe 2012 yılında hiç ihracat gerçekleşmemiştir. Aynı sektörde ithalat ise 24.933 Dolar olarak gerçekleşmiştir. Demir dışı metal cevherleri sektöründe de hiç ihracat gerçekleşmemiş olup bu sektördeki ithalat 3.765.013 dolar olarak gerçekleşmiştir. İlde kum, kil ve taşocaklığı sektöründe 4.459.596 dolarlık ihracat ve 3.463.438 dolarlık ithalat gerçekleşmiştir.

Tablo 40 - Madencilik Alt Sektörlerinde İhracat ve İthalat Değerleri (2012)

	Manisa		Aydın	
	İhracat (Dolar)	İthalat (Dolar)	İhracat (Dolar)	İthalat (Dolar)
Maden kömürü	-	-	-	-
Demir dışı metal cevherleri	-	3.765.013	-	-
Kum, kil ve taşocaklığı	4.459.596	3.463.438	25.140.641	1.092.406
Kimya ve gübre sanayisinde kullanılan mineraller	-	3.417.153	-	186
Tuz	10.512	-	49.578	
Başka yerde sınıflandırılmamış madencilik ve taşocaklığı	-	24.933	75.785.509	866.641
	4.470.108	10.670.537	100.975.728	1.959.233

	Balıkesir		Denizli	
	İhracat (Dolar)	İthalat (Dolar)	İhracat (Dolar)	İthalat (Dolar)
Maden kömürü	-	-	-	-
Demir dışı metal cevherleri	-	-	225.125	-
Kum, kil ve taşocakçılığı	26.400.467	89.818	32.110.255	10.659
Kimya ve gübre sanayiinde kullanılan mineraller	38.949	-	2.021	-
Tuz	-	-	890	-
Başka yerde sınıflandırılmamış madencilik ve taşocakçılığı	2.664.739	23.513	451.942	155.538
	29.104.155	113.331	32.790.233	166.197

	İzmir		Uşak	
	İhracat (Dolar)	İthalat (Dolar)	İhracat (Dolar)	İthalat (Dolar)
Maden kömürü	800	7.138.977	-	-
Demir dışı metal cevherleri	7.303.764	125.021	-	-
Kum, kil ve taşocakçılığı	143.205.138	5.487.087	5.475.091	87.307
Kimya ve gübre sanayisinde kullanılan mineraller	4.951.796	7.911.981	-	1.416.671
Tuz	870.235	1.977.605	-	-
Başka yerde sınıflandırılmamış madencilik ve taşocakçılığı	24.415.769	2.373.036	12.105	4.326
	180.747.502	25.013.707	5.487.196	1.508.304

Kaynak: TÜİK, Dış Ticaret İstatistikleri

İhracatta öne çıkan mermerin blok halinde satılmasının ürettiği katma değer, işlenmiş olarak ihraç edilmesine göre daha düşüktür. MTA verilerine göre 2010 yılında ihracat ve ithalatta öne çıkan ürünler Tablo 41 ve Tablo 42'de sunulmaktadır. Ülke ihracatında ton başına değeri en yüksek ürünler arasında bakır, işlenmiş traverten, kurşun, çinko ve işlenmiş mermer yer almaktadır. İşlenmiş ve blok halinde ihraç edilen mermer arasındaki değer farkı dikkat çekmekte olup blok halinde satılan mermerin ton başına değeri 133 dolar iken, işlenmiş mermerin ton değeri 474 dolardır. İthalatta ise kıymetli taşlardan sonra ton başına değeri en yüksek ürünler; zirkonyum silikat, manyezit ve işlenmiş granittir.

Tablo 41 - İhracatta Öne Çıkan Maden Ürünlerinin İhracat Miktar ve Değerleri

Ürün Adı	İhracat Miktarı (Kg)	İhracat Değeri (ABD Doları)	Birim Değer (ABD Doları/Ton)
Mermer; İşlenmiş	1.413.183.626	670.502.638	474
Mermer; Ham Blok ve Plakalar Halinde	5.026.020.471	670.449.770	133
Bakır	421.536.562	483.296.139	1.147
Krom	2.257.017.729	471.455.910	209
Çinko	392.725.259	193.993.909	494
İşlenmiş Traverten	226.567.900	122.273.496	540
Feldspat	3.727.204.142	104.689.420	28
Yontulmaya ve İnşaata Elverişli Diğer Taşlar	475.085.627	90.624.512	191
Manyezit	232.929.649	69.229.785	297
Alçıtaşı ve Alçı İhracatı	835.266.978	68.605.784	82
Kurşun	610.813	316.786	519

Kaynak: MTA, Maden Dış Ticareti (2010)

Tablo 42 - İthalatta Öne Çıkan Maden Ürünlerinin İthalat Miktar ve Değerleri

Ürün Adı	İthalat Miktarı (Kg)	İthalat Değeri (ABD Doları)	Birim Değer (ABD Doları/Ton)
Taşkömürü	22.074.372.835	3.211.445.281	145
Demir	7.220.977.221	923.742.505	128
Granit; İşlenmiş	267.321.219	151.065.116	565
Fosfat	686.965.802	65.124.562	95
Koklaşabilir Kömür	172.684.824	54.984.320	318
Kaolin ve Kaolinli Killer	424.216.323	47.559.434	112
Manyezit	60.121.275	42.385.226	705
Zirkonyum Silikat	27.440.805	34.542.623	1.259
Krom	113.487.329	29.954.215	264
Kıymetli Taşlar	77.209	27.234.187	352.733

Kaynak: MTA, Maden Dış Ticareti (2010)

Madencilik sektöründe katma değeri yüksek ürünlerin üretiminde sorunlar görülmekte ve bu sorunlar dış ticareti olumsuz etkilemektedir. Ülke genelinde alüminyum, diatomit, manganez, zımpara taşı, bentonit, kaolin, kireçtaşı, granit, feldspat, manyezit, bakır, demir, bitümler, krom, mermer, barit, kuvars, zirkonyum silikat, florit, turba, kükürt ve grafitte ithalatın ton başına değeri, ihracatın ton başına değerinden büyüktür. Bu durum, adı geçen maden ürünlerinde ithal edilen madenler kadar katma değer üretilmediğini veya niteliği daha düşük seviyede üretim yapıldığını göstermektedir.

Tablo 43 - Seçilmiş Maden Ürünlerinde İhracat ve İthalatın Ton Başına Değerleri

Ürün Adı	İhracat Birim Değeri (Dolar/Ton)	İthalat Birim Değeri (Dolar/Ton)
Alüminyum	32	461
Tripolit, diatomit, kiselgur	64	792
Manganez	137	942
Zımpara taşı ve diğer tabii aşındırıcılar	79	506
Bentonit	112	437
Kaolin ve kaolinli killer	33	121
Kireç ve kireçtaşları	95	341
Granit, ham	44	140
Feldispat	32	92
Manyezit	305	731
Bakır	1.276	2.634
Demir	74	146
Bitümler	518	929
Krom	197	350
Mermer, işlenmiş	480	764
Barit	139	221
Kuars	124	179
Mermer, ham blok ve plakalar halinde	155	214
Zirkonyum silikat	2.082	2.768
Florit	315	350
Turba	213	232
Kükürt	177	188
Grafit	1.321	1.379

Kaynak: MTA, Maden Dış Ticareti Verileri (2012)

Manisa ili maden çeşitliliği ve rezervler bakımından zengin bir ildir. İl endüstriyel hammaddeler açısından oldukça zengindir. İldeki başlıca madenler altın, bakır, kurşun, çinko, civa, feldispat, manganez, mermer, nikel, titanyum, ve zeolittir. Ayrıca, Köprübaşı ilçesinde uranyum bulunmaktadır. Mevcut yer altı kaynaklarından özellikle mermer, titanyum ve nikel il ekonomisinde sürükleyici sektörlerin başındadır. İlde ülkemizin kaliteli linyit yatakları da bulunmaktadır. Bunlar dışında Manisa’da önemli bir kaynak olan jeotermal enerji kaynağı da yüksek oranda bulunmaktadır.